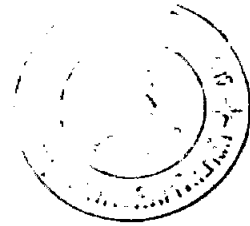

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของครูต่อนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคำศัพท์ของนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทัศนคติ และจะเสนอรายงานตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของทัศนคติ
2. ลักษณะและองค์ประกอบของทัศนคติ
3. การเกิดทัศนคติ
4. ทัศนคติและพฤติกรรม
5. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
6. การวัดทัศนคติ
7. การสร้างมาตราวัดทัศนคติตามวิธีของ เรอร์ลัโตน
8. การสร้างมาตราวัดทัศนคติตามวิธีของลีเคอร์ท
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของคำว่าทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) เป็นคำที่มีความหมายยากที่สุด และตีความหมายแตกต่างกันมากที่สุด ในบรรดาคำศัพท์ทั้งหลายที่ใช้กันอยู่ในจิตวิทยาสังคมยุคปัจจุบัน (ไพบูลย์ อินทริวิชา 2517:2)

จากการสำรวจความหมายของทัศนคติ พบว่าได้มีผู้ให้ความหมายของทัศนคติไว้แตกต่างกันไป ดังที่ไพบูลย์ อินทริวิชา สรุปลไว้ เช่น

ในประมวลศัพท์บัญญัติทางวิชาการศึกษา กรมสามัญศึกษา (2499:16) ทัศนคติหมายถึง "ท่าที ความรู้สึกของคน ซึ่งเป็นอำนาจหรือแรงรับอย่างหนึ่งที่แฝงอยู่ในจิตใฝ่มนุษย์และพร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง"

ออลพอร์ท (Allport 1935, quoted in McGuir 1969:142-148) กล่าวว่า "ทัศนคติหมายถึงสภาวะความพร้อมของจิตและประสาท ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ สภาวะ

ความพร้อมนี้จะมีผลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคล ต่อสิ่งต่าง ๆ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น"

ออสฟอร์ด ได้อธิบายความหมายของทัศนคติไว้ดังนี้

1. สภาพของจิตและประสาท อาจแสดงให้เห็นได้ทางพฤติกรรม เช่น โกรธ เกลียด รัก
2. ความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคล ต่อสรรพสิ่งตามลักษณะของทัศนคติที่เกิดขึ้น
3. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นระบบ เป็นกลุ่ม และจัดระบบได้ในตัวเอง คือเมื่อเกิดทัศนคติต่อสิ่งใดแล้ว จะเกิดขึ้นต่อเนื่องกัน
4. เป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ โดยประสบการณ์มีส่วนช่วยในการสร้างทัศนคติ
5. เป็นพลังสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออก พฤติกรรมที่แสดงออกต่อสิ่งใดและอย่างไรนั้น จะขึ้นอยู่กับทัศนคติเป็นสำคัญ

เทอร์สโตน (Thurstone 1959:216) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความรู้สึกเห็น ความรู้สึก และความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

อนาสตาซี (Anastasi 1968:479-480) กล่าวว่า "ทัศนคติหมายถึงความโน้มเอียงที่จะแสดงออก ทางชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ ธรรมเนียมประเพณีหรือสถาบันต่าง ๆ ทัศนคติไม่สามารรถสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถสรุปพาดพิงจากพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกมาทั้งทางภาษาและไม่ใช้ภาษา"

นูนแนลลี (Nunnally 1959:300) กล่าวว่า "ทัศนคติหมายถึงความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อวัตถุ แนวความคิด สถาบัน หรือบุคคลในทางบวกหรือทางลบ"

นิวคอมบ์ (Newcomb 1954:128) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่ได้รับ อาจจะมีมากหรือน้อย ทัศนคตินี้จะแสดงออกในด้านพฤติกรรม ถ้าแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วยหรือชอบ เรียกว่าทัศนคติทางบวก ถ้าแสดงออกในลักษณะของความไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่ชอบ เรียกว่าทัศนคติทางลบ ส่วนความรู้สึกเฉย ๆ ไม่ชอบและไม่เกลียด จัดเป็นทัศนคติแบบกลาง ๆ

โบการ์ตัส (Bogardus 1931:62) กล่าวว่า "ทัศนคติคือแนวโน้มของกิริยาอาการที่จะเห็นด้วยหรือต่อต้านบางสิ่งบางอย่างในสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้แล้วแต่จะเห็นว่าสิ่งนั้นมีค่าในทางบวกหรือทางลบ"

กิลฟอร์ด (Guilford 1952:214) กล่าวว่า "ทัศนคติหมายถึงอารมณ์ที่ซับซ้อนของบุคคลในการที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สถาบัน หรือเรื่องราวทางสังคม"

เครทซ์และครัชฟิลด์ (Kretek and Crutchfield 1948:152) กล่าวว่า "ทัศนคติเป็นผลรวมของกระบวนการที่ก่อให้เกิดสภาพการณ์จิตใจ อารมณ์ การยอมรับและพฤติกรรม ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ของบุคคล"

ฮิลการ์ด (Hilgard 1962:564) กล่าวว่า "ทัศนคติหมายถึงพฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ต่อแนวความคิด หรือสภาพการณ์ใด ๆ ในทางเข้าหาหรือออกห่าง และเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในทางที่เอนเอียงในลักษณะเดิม เมื่อได้พบกับสิ่งดังกล่าวอีก"

ออปเพนเฮม (Oppenhem 1966:3) กล่าวว่า "ทัศนคติหมายถึงความพร้อมซึ่งมีแนวโน้มที่จะแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบกับสิ่งเร้าในทิศทางที่แน่นอน"

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่า ทัศนคติหมายถึงสภาพความพร้อมของจิตใจ หรืออารมณ์ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ สภาพความพร้อมนี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในทิศทางและระดับต่าง ๆ ถ้าพฤติกรรมนั้น แสดงออกในทิศทางเข้าหา เช่น รัก ชอบ พอใจ สนับสนุน เรียกว่ามีทัศนคติทางบวก ในทางตรงข้ามถ้าแสดงออกในรูปของความไม่ชอบเกลียด ไม่พอใจ ไม่สนับสนุน เรียกว่ามีทัศนคติทางลบ นอกจากนี้ยังมีทัศนคติแบบเป็นกลางไม่เข้าหาและไม่ออกห่าง

ลักษณะและองค์ประกอบของทัศนคติ

นูนแนลลี (Nunnally 1959:312) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของทัศนคติไว้ว่า

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล หาใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดไม่

2. ทักษะคิดเป็นสภาพการมีทางจิตที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำของบุคคลเป็นอันมากเพราะเป็นส่วนประกอบที่กำหนดแนวทางไว้ว่า ถ้าบุคคลประสบสิ่งใดแล้ว บุคคลนั้นจะมีทำต่อสิ่งนั้น ๆ ในลักษณะอันจำกัด

3. ทักษะคิดเป็นสภาพทางจิตที่มีแนวโน้มที่ค่อนข้างจะถาวร เนื่องจากแต่ละบุคคลได้สร้างสัมประสิทธิ์การรับรู้ และการเรียนรู้มาเป็นอันมาก อย่างไรก็ตามที่คนคิดอาจเปลี่ยนแปลงได้

นอกจากนี้ แมคคาयर (McGuire 1969:155-156) ได้สรุปว่าทักษะคิดประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) คือองค์ประกอบเกี่ยวกับความคิดและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ

2. ความรู้สึก (Affective) คือองค์ประกอบที่เกี่ยวกับอารมณ์ของบุคคล เช่น ความรัก ความโกรธ หรือความเกลียดชัง เป็นต้น

3. พฤติกรรม (Conative) คือองค์ประกอบเกี่ยวกับการแสดงออกที่สามารถสังเกตได้

ทักษะคิดจะเกิดขึ้นได้เมื่อองค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์กัน การจัดรูปแบบ การพัฒนาทักษะคิดเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การเปลี่ยนแปลงในสังคม การปรับตัวให้เข้ากับสังคม สิ่งเหล่านี้จะรวมตัวกันเป็นรูปแบบของทักษะคิดของแต่ละบุคคล ทักษะคิดจะต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยาสังคมที่สำคัญ ได้แก่ การรู้จัก การเรียนรู้ และการรับรู้ (ไพบูลย์ อินทรีชา 2517:47)

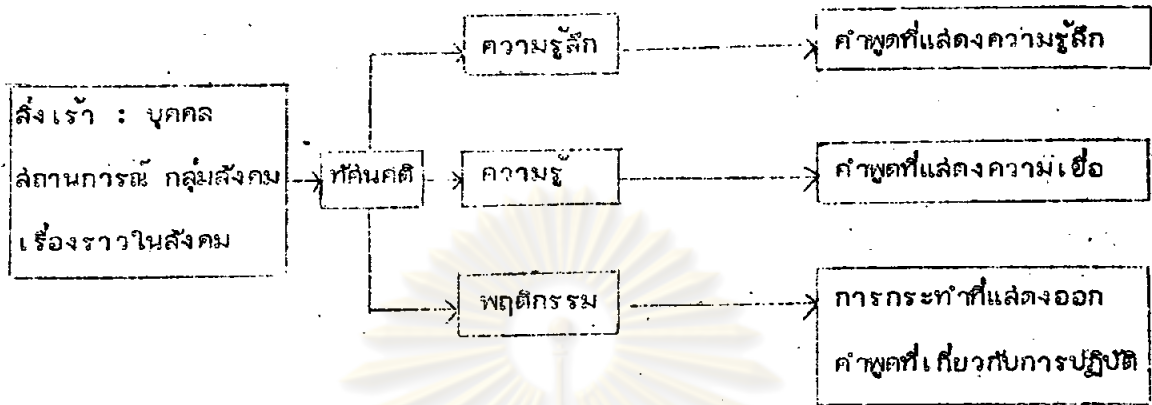
เพื่อให้องค์ประกอบของทักษะคิดอย่างชัดเจน สามารถแสดงแผนภูมิองค์ประกอบของทักษะคิดได้ดังนี้ (Triandis 1971:3)

องค์ประกอบของทัศนคติ

ตัวแปรอิสระที่วัดได้

ตัวแปรร่วม

ตัวแปรตามซึ่ง วัดได้

การเกิดทัศนคติ

ม.ล. ตูย์ ชุมล้าย (2508:334) มีแนวคิดที่ว่าทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพซึ่งอาจ
จะเกิดขึ้นแก่บุคคลด้วยเหตุ 3 ประการดังนี้

1. เกิดจากการที่เราชอบรับเอาทัศนคติของวัฒนธรรมเอาไว้อีก่อน ก่อนที่จะได้พบปะ
มีความรู้สึกจริง ๆ กับวัตถุที่ทำให้เกิดทัศนคติเช่นนั้น เช่น เรามีทัศนคติต่อการเดินร่าว่าเป็น
ของ เสื่อมเสียโดยบังเอิญ เคยพิจารณาศึกษาหรือเดินร่าเลย...
2. เราวางนัยทั่วไปเอาเองโดยอาศัยความรู้ของเรา นั่นคือเราสร้างทัศนคติขึ้นโดย
ยึดความคิดของเราจากความรู้ที่เรามีอยู่เฉพาะกับภาวะและปรากฏการณ์หนึ่ง ๆ เช่น ใน
เรื่องความซื่อตรง จากการทดลองปรากฏว่า ความซื่อตรงจะเกิดขึ้นในอุปนิสัยของคนได้
ก็ต่อเมื่อคนได้เรียนรู้จักที่จะกระทำกรรมอันซื่อตรง โดยเฉพาะเป็นเรื่อง ๆ ไป เด็กเล็ก ๆ
เรียนรู้ที่จะไม่ขโมยพวกราชของเพื่อน ไม่ขี้บด ไม่ลอกเลขการบ้านของผู้อื่น แต่หารู้ไม่ว่าถ้า
ไม่ทำเช่นนั้นจะถูกเรียกว่า "ไม่ซื่อตรง" แต่พอโตขึ้นก็ค่อย ๆ สามารถที่จะวางนัยทั่วไป
จากพฤติกรรมเฉพาะเหล่านี้ และตั้งนี้ก็จรรู้ว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำที่ซื่อตรง
หรือผิดไม่ผิดอย่างไร ...
3. ทัศนคติเกิดขึ้นโดยความสะเทือนทางประสบการณ์ (Traumatic Experience)
อันรุนแรง ทัศนคตินี้เป็นไปในทางที่จะเป็นความกลัว (Phobia) เช่นการกลัวรถไฟเป็นต้น

ไพบูลย์ อินทรธิยา (2517:47) กล่าวถึงการสร้างสมทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติรับได้

2 ทางคือ

- 1 ทัศนคติที่รับหรือสร้างสัระค้ขึ้นโดยตั้งใจเช่นในโรงเรียน ตามโบสถ์ ตามวัดวาอาราม
หรือสถาปนทางสังคมอื่น ๆ เป็นต้น
2. ทัศนคติที่เกิดขึ้นจากการแสวงหา หรือได้รับมาจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทางด้านสังคม
วงกว้าง เช่นได้รับมาจากคำนิยมของสังคมโดยทั่ว ๆ ไป หรือได้รับมาจากความนิยมตามสมัย
ในแวดวงของหมู่พวก เป็นต้น

เอ็ดเวิร์ด โทวาซซินส์ (2520:38) กล่าวว่า "ทัศนคติเป็นสิ่งที่ได้รับการปลูกฝัง และเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่วัยทารก จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ และบางอย่างจะพัฒนามาสู่ความมั่นคงในภายหลัง หรือก่อตัวมาเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ"

จากข้อความที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ทัศนคติเกิดมาจากการสร้างสัมประลบ- การณ์ และการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่กำหนดหรือไม่ได้กำหนด ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเติบโตเป็นผู้ใหญ่ สิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้ได้แก่ บุคคล วัตถุ และสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ทัศนคติและพฤติกรรม

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520:8) กล่าวว่า "ทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำนาย พฤติกรรมหรือการปฏิบัติต่าง ๆ ของบุคคล"

การแสดงออกทางทัศนคติโดยอาศัยพฤติกรรมนี้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ (Nunnally 1959:300-301) สรุปได้ดังนี้

1. แสดงออกมาในลักษณะพึงพอใจ ชอบ ถ้าคนมีลักษณะแบบนี้ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ก็จะทำให้คนอยากปฏิบัติ อยากรู้ อยากรับเข้าใกล้สิ่งนั้น เรียกว่าทัศนคติเชิงนิมมาน (Positive)
2. แสดงออกมาในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ ถ้าคนมีทัศนคติแบบนี้ต่อสิ่งเร้าอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จะทำให้คนเบียดห่าง ชิงชัง อยากรหนีให้ห่างจากสิ่งนั้น เรียกว่าทัศนคติเชิงนิเสส (Negative)

บลูมและคณะ (Bloum and others 1971:225-277) ได้เสนอแนะว่า ทัศนคติของบุคคลควรจะมีรูปแบบของการพัฒนาตามลำดับขั้นดังนี้

รูปแบบของการพัฒนาทางด้านความรู้สึกตามแนวคิดของบลูมและคณะ

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

เรมเมอร์ (Remmers 1954:6-7) ได้ศึกษาถึงความคงที่ของทัศนคติ (Stability of Attitude) และได้กล่าวไว้ว่า "ทัศนคติสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ และบางกรณีจะมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก"

เอดเวิร์ด (Edwards 1968:200-202) ได้กล่าวถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ 4 ประการสรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับการจูงใจ
 2. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเกิดการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์โดยตรง
 3. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น และยอมรับในคุณลัทธิหรือสภาพการณ์ของสิ่งนั้น ๆ
 4. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อมีการกระทำและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง
- ทฤษฎีที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมีหลายทฤษฎี เช่น

1. ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) ฮอฟแลนด์ เจนิส และ เคลลี (Hovland, Janis and Kelly, quoted in Insko 1967:199-203) ได้ร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีนี้เป็นกลุ่มแรก โดยยึดหลักว่า ทัศนคติจะเปลี่ยนเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น (Opinion) การเรียนรู้ทำให้บุคคลได้รับความคิดเห็นใหม่ ๆ และการเรียนรู้ใหม่จะเกิดได้มากน้อยเพียงใด ต้องอาศัยการเสริมแรง นอกจากนี้องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ ได้แก่ ความสนใจ ความเข้าใจ และการยอมรับ ก่อนที่บุคคลจะเกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ จะต้องมีความสนใจในข่าวสารที่ได้รับก่อน เมื่อสนใจ ก็มีความเข้าใจเกิดขึ้น ซึ่งจะยอมรับข่าวสารนั้น การยอมรับขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจ ซึ่งอยู่ในรูปต่าง ๆ เช่น การให้เหตุผลหรือการล่อลวงชักจูง

2. ทฤษฎีความสอดคล้อง (Consistency Theory) ทฤษฎีนี้ให้ความหมายของความสอดคล้องไว้ว่า เป็นภาวะที่ทุกสิ่งทุกอย่างผสมกลมกลืนกัน ไม่มีความขัดแย้งทางด้านใดด้านหนึ่ง เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ถ้าเกิดความไม่สอดคล้อง จะมีผลในด้านการเปลี่ยนทัศนคติ (Kiesler, Collins and Miller 1969:155-190) นักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาการเปลี่ยนทัศนคติโดยยึดหลักความสอดคล้องที่กล่าวมานี้ แต่

ศึกษารายละเอียดต่างกัน เช่นอะเบลสันและโรเซนเบิร์ก (Abelson & Rosenberg, quoted in Kiesler and others 1969:155-190) กล่าวถึงสภาพความสอดคล้องของทัศนคติไว้โดยสรุปว่า เมื่อบุคคลมีความรู้สึกและความคิดความเข้าใจไม่สอดคล้องกันจนถึงระดับที่ไม่สามารถทนได้ ทัศนคติจะเปลี่ยนไป นอกจากนี้เฟสติงเจอร์ (Festinger 1955:3-5) ได้กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างความรู้สึก ความคิดและการกระทำ ภาวะของความไม่สอดคล้อง เกิดขึ้นได้สองกรณีคือ บุคคลรับรู้เหตุการณ์ใหม่หรือข้อมูลใหม่ ขัดแย้งกับความเชื่อ ความคิดเห็นและทัศนคติเดิม หรือเมื่อบุคคลได้รับข้อมูลใหม่ที่คาดไม่ถึง เมื่อเกิดความไม่สอดคล้องขึ้น บุคคลจะพยายามทำให้เกิดความสอดคล้องหรือพยายามหาข้อมูลมาสนับสนุนความคิดและพฤติกรรมเดิมของตน

3. ทฤษฎีการตัดสินทางสังคม (Social Judgement Theory) เซอร์ฟและเซอร์ฟ (Sherif & Sherif 1967:115) ยืนยันว่าทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้เช่นกัน ซึ่งการเรียนรู้นี้จะสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม ประกอบกับการมีความคิดเกี่ยวกับตนเองอยู่ด้วย การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีความขัดแย้งระหว่างทัศนคติ เดิมกับข้อมูลที่ได้รับ บุคคลจะเปรียบเทียบทัศนคติ เดิมกับข้อมูลใหม่ที่ได้รับถ้าทัศนคติเดิมตรงบรรทัดฐานของกลุ่ม (Group Norm) และข้อมูลใหม่มาจากแหล่งของข้อมูลที่เ็นตัวตนเองของกลุ่มเช่นกัน ก็จะทำให้บุคคลสงสัยว่าทัศนคติของเขาอาจจะคลาดเคลื่อนไปจากบรรทัดฐานของกลุ่ม ซึ่งมีผลทำให้บุคคลนั้นหันไปหาข้อมูลใหม่ ทัศนคติก็จะเปลี่ยนไป

4. ทฤษฎีความสมดุลย์ (Balance Theory) โดยปกติบุคคลทั่วไปจะพยายามรักษาความสมดุลย์ของทัศนคติของตนไว้ คือเมื่อมีทัศนคติที่ติดต่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และได้รับข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งนั้นในด้านที่ดี ก็จะทำให้ทัศนคติที่ติดต่อกับสิ่งนั้นอยู่ในสภาวะสมดุลย์ ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แต่ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ในทางที่ไม่ดีก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งกับทัศนคติเดิม ทำให้บุคคลเกิดความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งนั้น จึงอาจทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธข้อมูลใหม่ที่ได้รับก็ได้ เพื่อทำให้ความรู้สึกขัดแย้งนั้นลดน้อยลงมากที่สุด (Sartain 1973:118)

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด สรุปลักษณะสำคัญของทัศนคติได้ดังนี้

1. ทัศนคติเกิดจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้า แล้วเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายใน ซึ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจในการที่จะแสดงพฤติกรรม หรือเรียกว่าความพร้อม

2. ที่คั่นคตของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงได้ทั้งในด้านทิศทางและระดับ นั่นคือที่คั่นคตจะมีค่าและเปลี่ยนแปลงได้ทั้งทางบวกและทางลบในระดับมาก น้อย หรือปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามที่คั่นคตเปลี่ยนแปลงได้ยากมาก

3. ที่คั่นคตเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ มากกว่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง หรือเป็นผลมาจากลักษณะโครงสร้างของตัวบุคคล หรืออุบัติเหตุ

4. ที่คั่นคตขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม และที่คั่นคตที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าที่เป็นกลุ่มเดียวกัน อาจมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

5. สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่ปรากฏ เพื่อเป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายที่คั่นคตได้

การวัดที่คั่นคต

เธอร์สโตน (Thurstone, quoted in Scott 1968:206-210) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดที่คั่นคตไว้ว่า ที่คั่นคตเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความสำอวยง ความคิดเห็น ความรู้สึกและความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้นการวัดที่คั่นคตจึงวัดโดยตรงไม่ได้ แต่สามารถวัดได้ในรูปของความคิดเห็น (Opinion) หรือจากการแสดงออกทางภาษา (Verbal Expression)

เชดสคัตต์ โฆวาพิลินธุ์ (2520:41) ได้กล่าวถึงข้อตกลงในการวัดที่คั่นคตไว้ดังนี้

1. การศึกษาที่คั่นคตเป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง
2. ที่คั่นคตเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง ฉะนั้นการวัดที่คั่นคตจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออก หรือปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผน ที่คงที่ ไม่ใช่พฤติกรรมโดยตรงของมนุษย์
3. การศึกษาที่คั่นคตของบุคคลนั้น ไม่ใช่เป็นการศึกษาแต่เฉพาะทิศทางที่คั่นคตของบุคคลเท่านั้น แต่จะต้องศึกษาถึงระดับความผูกน้อย หรือความเข้มข้นของที่คั่นคตนั้น ๆ ด้วย

การวัดที่คั่นคตนั้นส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับความเข้มของความรู้สึกของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางภาษา หรือสิ่งที่เรียกว่าข้อความวัดที่คั่นคต ขบวนการสร้างมาตราที่คั่นคตโดยอาศัยความหมายทางภาษานั้น ทำขึ้นแพร่หลายและเป็นมาตรฐานได้แก่ วิธีการของ

เรอร์สโตน และลิเคอร์ท (Likert) (เชิดศักดิ์ โฆวาทิสนรุ 2520:42-43)

การสร้างมาตราวัดทัศนคติตามวิธีของ เรอร์สโตน

ในปี 1929 เรอร์สโตนได้ประยุกต์เอาวิธีสร้างสเกลทางจิตวิทยามาใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัดทัศนคติ วิธีการสร้างมาตราวัดทัศนคติตามระเบียบวิธีของ เรอร์สโตนนั้นดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังรูปได้ดังนี้คือ (เชิดศักดิ์ โฆวาทิสนรุ 2520:98-103; ไพฑูรย์ อินทริยา 2517:66-72)

- ขั้นที่ 1. เก็บรวบรวมข้อความเพื่อสร้างแบบสอบถาม
- ขั้นที่ 2. ประเมินผลข้อความที่เลือกมาเพื่อสร้างแบบสอบถาม
- ขั้นที่ 3. พิจารณาค่าของสเกล
- ขั้นที่ 4. เลือกข้อความที่ดี เพื่อใช้ในแบบสอบถามจริง
- ขั้นที่ 5. หาค่าความเชื่อมั่นของสเกลวัดทัศนคติที่สร้างขึ้น
- ขั้นที่ 6. หาค่าความเที่ยงตรงของสเกลวัดทัศนคติที่สร้างขึ้น

ขั้นที่ 1. เก็บรวบรวมข้อความเพื่อสร้างแบบสอบถาม ขั้นนี้เป็นการรวบรวมเอาข้อความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราจะศึกษาโดยดำเนินการดังนี้

1. รวบรวมข้อความซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราจะศึกษานั้นให้มากที่สุด อาจจะเป็น 200-300 ข้อความ สำหรับเรอร์สโตนใช้เพียง 130 ข้อความ ซึ่งข้อความเหล่านี้ อาจจะได้มาจากแหล่งต่าง ๆ กัน เช่น หนังสือพิมพ์ บทความในนิตยสาร หรือวารสารต่าง ๆ หรือคิดข้อความขึ้นเอง โดยอาศัยประสบการณ์เดิม ฯลฯ ข้อความเหล่านี้ต้องให้มีทั้งข้อความที่แสดงทัศนคติดีและไม่ดีต่อเรื่องนั้น ๆ

2. ใช้ข้อความดังกล่าวสร้างมาตราวัดทัศนคติในเรื่องที่จะศึกษา โดยเลือกใครคนหนึ่งเป็นผู้แบ่งข้อความนั้นออกเป็น 11 กลุ่ม โดยข้อความกลุ่มแรกจะเป็นข้อความที่มีความคิดเห็นดีที่สุด และข้อความกลุ่มสุดท้ายจะเป็นข้อความที่มีความคิดเห็นไม่ดีที่สุดต่อเรื่องนั้น ๆ ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ก็เป็นกลุ่มของข้อความที่มีความคิดเห็นดี และไม่ดี ลดหลั่นลงไปตามลำดับ ข้อควรระวังก็คือ

ก. ไม่จำเป็นต้องแบ่งแต่ละกลุ่มให้เท่า ๆ กัน

ย. ก่อนที่จะทำการแบ่งกลุ่มนี้ ให้หยิบข้อความหลาย ๆ ข้อความมาเปรียบเทียบกัน จะช่วยให้ผู้แบ่งพิจารณาแยกได้ง่าย เข้า

ค. เวลาที่ใช้ทำการแบ่งกลุ่มนี้ ใช้เวลาประมาณ 45 นาที

3. พิจารณา เลือกเอาข้อความที่ดีและเหมาะสมตรงกับความต้องการที่จะศึกษาเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อความว่าดีหรือไม่ดีนั้นอาจจะกระทำได้ โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ก. แต่ละข้อความเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดการถกเถียงโต้แย้งได้ เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นไม่ใช่ข้อเท็จจริง (Fact)

ข. แต่ละข้อต้องเกี่ยวข้องกับภารกิจของทัศนคติภายในตัวหัว เรื่องอันเดียวกัน

ค. แต่ละข้อต้องง่าย ไม่ซับซ้อน

ง. แต่ละข้อต้องสั้น

จ. แต่ละข้อต้องสมบูรณ์ในความหมายที่ย้ำให้เห็นทัศนคติอย่างเด่นชัดเพียงประเด็นเดียว

ฉ. แต่ละข้อมีความคิดเดียว

ช. แต่ละข้อต้องชัดเจนและตรงเป้าหมาย

ข. ประโยคในแต่ละข้อต้องมีลักษณะ เป็นผู้กระทำมิใช่ผู้ถูกกระทำ

ด. แต่ละข้อต้องประกอบด้วยถ้อยคำที่เป็นประเด็นของเรื่อง

ขั้นที่ 2. ประเมินผลข้อความที่เลือกมาเพื่อสร้างแบบสอบถาม ขั้นนี้เป็นการประเมินค่าของข้อความ เป็นการกำหนดว่าข้อความแต่ละข้อจะอยู่ในตำแหน่งใดในสเกลสำหรับวัดทัศนคตินั้น ในการกำหนดนี้จำเป็นต้องอาศัยบุคคลอื่น ๆ ที่เรียกว่าผู้ตัดสิน (Judge) ซึ่งจะเป็นผู้แบ่งข้อความต่าง ๆ เหล่านี้ให้อยู่ในขั้นต่าง ๆ ของสเกล โดยดำเนินการดังนี้

1. พิมพ์ข้อความที่คัดเลือกไว้ลงในกระดาษแผ่นเล็ก ๆ แผ่นละข้อความ

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ตัดสินที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการวัดทัศนคติ

ประมาณ 50 คน

3. ให้ผู้ตัดสินแต่ละคนเลือกจัดข้อความในบัตรแยกเป็น 11 กอง นับจากกลุ่มข้อความที่มีความคิดเห็นที่ดีที่สุดจนถึงไม่ดีที่สุดต่อเรื่องนั้น ๆ การจัดกลุ่มข้อความออกเป็น 11 กลุ่มนี้ ถือว่าข้อความแต่ละกลุ่มอยู่ในอันตรภาคที่ต่อเนื่องกันและแต่ละอันตรภาคห่างเท่า

กัน โดยผู้ตัดสินไม่จำเป็นต้องเฉลี่ยว่าแต่ละกลุ่มต้องมีความเท่ากัน

ขั้นที่ 3. พิจารณาค่าของสเกล ขั้นนี้เป็นการนำผลการตัดสินทั้งหมดมาแจกแจงว่า ข้อความหนึ่ง ๆ จะถูกจัดอยู่ในกองใดกี่ครั้ง จากนั้นก็หาค่าประจำ (Scale Value) ของข้อความแต่ละข้อ โดยหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าควอไทล์ (Q-value)

ขั้นที่ 4. เลือกข้อความที่ดี เพื่อใช้ในแบบสอบถามจริง ขั้นนี้เป็นการนำข้อความต่าง ๆ มาเรียงลำดับตามค่ามัธยฐาน และเลือกข้อความที่มีค่าควอไทล์น้อยที่สุดตามจำนวนที่ต้องการ ถ้าข้อใดมีค่าควอไทล์สูง แสดงว่าข้อความนั้นมีความกำกวม หรือมีความหมายเป็น 2 นัยมาก ซึ่งไม่ดี ในทางตรงข้ามถ้าค่าควอไทล์น้อยถือว่าข้อความนั้นดี

จำนวนข้อความที่จะใช้วัดทัศนคติขั้นนี้อยู่กับการกำหนดช่วงทัศนคติว่าจะให้มีกี่ช่วง และจะเลือกใช้ช่วงละกี่ข้อความ เช่นถ้ากำหนดให้มี 11 ช่วง ช่วงละ 2 ข้อความ ก็จะได้ 22 ข้อความ หรือถ้ากำหนดช่วงละ 3 ข้อความก็ควรมี 33 ข้อความเป็นต้น

การจัดเรียงข้อความในแบบสอบถามจริงนั้น ควรจัดเรียงข้อความที่คัดเลือกไว้แบบสุ่ม (Random Order) อย่าให้ข้อความที่มีมัธยฐานเท่ากันอยู่ใกล้กัน และไม่ควรเรียงข้อความเหล่านั้นตามลำดับมัธยฐาน

ขั้นที่ 5. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของสเกลวัดทัศนคติที่สร้างขึ้น เรอร์สันโตมพิจารณาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 2 วิธีคือ วิธีแบ่งครึ่ง (Split-Half Method) และวิธีใช้แบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel Form) ซึ่งเรอร์สันโตมพบว่ามาตราวัดของเขามีความเชื่อมั่นเกินกว่า 0.86 ขึ้นไป

ขั้นที่ 6. หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของสเกลวัดทัศนคติที่สร้างขึ้น เรอร์สันโตมหาค่าความเที่ยงตรงโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบทดสอบอื่น (Correlated with Other Tests) และวิธีทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ที่ทราบว่ามีทัศนคติแตกต่างกัน (Known Groups Technique)

หลังจากที่เรอร์สันโตมได้สร้างมาตราทัศนคติแล้วไม่นาน ลีเคอร์ท์ ก็ได้คิดสร้างมาตราวัดทัศนคติขึ้น โดยมีข้อตกลง (Assumption) ว่า เรื่องของทัศนคตินั้นจะมีการแจกแจงเป็นแบบปกติ จากข้อตกลงดังกล่าว ลีเคอร์ท์ได้วัดทัศนคติโดยใช้หน่วยคะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation Units) การหาค่าของสเกล ซึ่งกระทำ

โดยใช้หน่วยคะแนนความง่ายแบบมาตรฐานกับการกำหนดค่าของคะแนนของการตอบเป็น 4 3 2 1 0 (หรือเป็น 5 4 3 2 1) นั้นปรากฏว่ามีสัมประสิทธิ์ 0.99 สิคอร์รี่ รายงานว่า การวัดที่ค้นคิดโดยวิธีของเขา มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงใกล้เคียงกับการใช้เทคนิคของเรอร์สัน และสามารถใช้วัดที่ค้นคิดได้กว้างขวางกว่าแบบอื่น ๆ และสามารถจะวัดที่ค้นคิดได้ในแทบทุกกลุ่ม อนึ่ง แบบของสิเคอร์รี่ไม่ต้องมีผู้ตัดสิน และไม่ยุ่งยากเท่ากับของเรอร์สัน โดยที่ปรากฏผลว่า แบบของสิเคอร์รี่กับแบบของเรอร์สัน มีค่าสัมประสิทธิ์ประมาณ 0.65-0.71 (Remmers 1954:9) , ลูชา สไมเกอร์และลูราจค์ สไมเกอร์ (2520:22-23) สรุปว่า แบบวัดของสิเคอร์รี่ที่มีผู้นิยมใช้แพร่หลายมากที่สุด เพราะสร้างได้ง่ายกว่าวิธีของเรอร์สัน

การสร้างมาตราวัดที่ค้นคิดตามวิธีของสิเคอร์รี่

วิธีการสร้างมาตราวัดที่ค้นคิดตามระเบียบวิธีของสิเคอร์รี่นั้น สรุปการดำเนินการสร้างไว้ดังนี้ (เฮดค็อกต์ โฆวาสิลินธุ์ 2520:103-108; ไทบูลย์ อินทรวิศา 2517:74-78)

1. รวบรวมข้อความจากแหล่งต่าง ๆ โดยอาจจะเขียนขึ้นเอง หรือนำมาจากที่อื่น เช่นจากหนังสือพิมพ์รายวัน รายคาบ หรือจากผู้ที่ทรงคุณวุฒิในค่านั้น ๆ แต่ละย่อจะต้องมีลักษณะที่ว่าคนที่มีการค้นคิดต่างกันจะตอบแตกต่างกัน ดังนั้นเราต้องหลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นจริง ข้อความที่มีความหมายกำกวม หรือมีความหมายเป็น 2 นัย

2. ตรวจสอบข้อความเพื่อให้แน่ใจว่าข้อความนั้นเขียนไว้เหมาะสมกับการที่จะตอบเพียงใด เช่น การให้ตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากไม่มีการตรวจสอบอาจทำให้ได้ข้อความที่ไม่สอดคล้องกับการตอบข้างต้น โดยในบางครั้งข้อความที่ให้นั้นอาจตอบเป็นอย่างอื่นก็ได้ เช่น ชอบมาก ชอบ เฉย ๆ ไม่ชอบ ไม่ชอบมาก เป็นต้น

3. กำหนดน้ำหนักในการตอบตัวเลือกต่าง ๆ แต่ละข้อความ นิยมใช้การกำหนดให้แต่ละตัวเลือกมีน้ำหนักเป็น 5 4 3 2 1 สำหรับข้อความที่เห็นด้วยนั้น การให้น้ำหนักเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้ำหนัก	5
เห็นด้วย	น้ำหนัก	4

ไม่เห็นใจ	ให้น้ำหนัก	3
ไม่เห็นด้วย	ให้น้ำหนัก	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้น้ำหนัก	1

สำหรับข้อความที่ไม่เห็นด้วย การให้น้ำหนัก เป็นดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้น้ำหนัก	5
ไม่เห็นด้วย	ให้น้ำหนัก	4
ไม่เห็นใจ	ให้น้ำหนัก	3
เห็นด้วย	ให้น้ำหนัก	2
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้น้ำหนัก	1

4. วิเคราะห์ข้อสอบ การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ (Item Analysis)

สามารถทำได้ 2 แบบคือ

ก. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากข้อความกับคะแนนรวม

ข. วิเคราะห์โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ การแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำนั้น นิยมใช้วิธีการหาร้อยละ 25 บนและร้อยละ 25 ล่างของผู้ตอบ ถ้ามีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยก็ถือว่าข้อความนั้นมีความจำแนกและเราสามารถทดสอบว่าความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่โดยการหาค่า t (t -test) แล้วเลือกเฉพาะข้อความที่มีค่าที่สูงนำไปเป็นเครื่องมือวัดทัศนคติต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้าง เครื่องมือวัดทัศนคติของครูต่อนักเรียน

ดุก สัตส์และแคลลิส (Cook, Leeds and Callis 1951) ได้สร้างเครื่องมือวัดทัศนคติครูของมหาวิทยาลัยมินเนโซตา ขึ้น (Minnesota Teachers Attitude Inventory) เพื่อใช้วัดทัศนคติของครูต่อนักเรียน โดยยึดถือความสัมพันธ์ภายในระหว่างครูกับนักเรียนเป็นหลักในการสร้าง แบบวัดนี้ประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ เกี่ยวกับศีลธรรมจรรยาของเด็ก ปัญหาทางวินัย หลักความเจริญเติบโตของเด็ก หลักบริหารการศึกษา และการปฏิบัติของครูต่อเด็กรวม 150 ข้อ โดยที่ทัศนคติมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ

สัมพันธ์ภาพของ ครูกับนักเรียนที่พบในห้องเรียน แบบวัดฉบับนี้จึงสร้างขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้วัดทัศนคติของครู เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ว่า ครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด (Cook and Others 1951:3) แบบวัดนี้มีชื่อเสียงมาก (Getzels & Jackson 1963:508) มีการนำแบบวัดนี้ไปทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ กว่า 50 เรื่อง

บุญกอบ เกตะวันดี (2505) ได้แปลแบบวัดทัศนคติครูของมหาวิทยาลัยมิชิแกนเป็นภาษาไทย และได้ใช้แบบวัดทัศนคติของครูต่อนักเรียนดังกล่าวศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของครูต่อนักเรียนระหว่างครูที่มีสถานภาพบางประการแตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ สถานภาพการณั้สมัคร ขึ้นที่ทำการสอน จำนวนปีที่สอนมาแล้ว ประเภทของโรงเรียนที่ครูสอนอยู่นอกจากนี้ยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของครูประจำชั้นที่มีต่อนักเรียน กับผลการเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษานุคคลภายนอกของวิทยาลัยวิชาการศึกษาจำนวน 500 คน

ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ครูหญิงและครูชายมีทัศนคติต่อนักเรียนไม่แตกต่างกัน
2. ครูที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อนักเรียนไม่แตกต่างกัน
3. ครูที่เป็นโสดและครูที่แต่งงานแล้วมีทัศนคติต่อนักเรียนไม่แตกต่างกัน
4. ครูประจำชั้นและครูที่สอนเฉพาะ วิชา มีทัศนคติต่อนักเรียนไม่แตกต่างกัน
5. ครูที่สอนชั้นอาชีวศึกษาและครูที่สอนชั้นประถมและอนุบาลมีทัศนคติต่อนักเรียนดีกว่าครูที่สอนชั้นมัธยม
6. ครูที่สอนมาแล้ว 11 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อนักเรียนดีกว่าครูที่สอนมาแล้ว 6-10 ปี
7. ครูโรงเรียนประจำบาล มีทัศนคติต่อนักเรียนดีกว่าครูโรงเรียนราษฎร์
8. ทัศนคติของครูประจำชั้นที่มีต่อนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาเล่าเรียนของเด็กในชั้น
9. ทัศนคติของครูอเมริกันที่มีต่อนักเรียนดีกว่าของครูไทย ที่มีระดับการศึกษาและการอบรมนานเท่ากัน เมื่อใช้เกณฑ์ปกติ (Norm) ของอเมริกัน ซึ่งบุญกอบ เกตะวันดี (2505:34-35) กล่าวว่า ถ้าใช้เกณฑ์ปกติของไทยอาจได้ผลว่า ครูไทยมีทัศนคติต่อนักเรียน

ดีกว่า หรือดีเท่าครูอเมริกันก็ได้ ทั้งนี้เพราะความนิยม และวัฒนธรรมของครูทั้งสองประเทศ ต่างกัน

วิกอร์ วิกาห์สัน (2518:22) กล่าวว่า จากข้อค้นพบของบุญกอบ เกตุวันดี นั้นสรุปได้ว่าหากจะนำแบบวัดที่ค้นคิดครูของมินนีโซตา มาใช้ในประเทศไทยแล้ว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดัดแปลงแก้ไขใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชาวไทยอย่างแท้จริง วิกอร์ วิกาห์สัน ได้ทำการสร้างมาตราที่ค้นคิดของครูต่อนักเรียนเพื่อเป็นเครื่องมือใช้พิจารณาสภาพและบรรยากาศภายในห้องเรียนขณะครูสอน และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบที่ค้นคิดของครูต่อนักเรียนระหว่างเพศและระดับชั้นที่ครูสอน โดยยึดถือแบบสำรวจที่ค้นคิดครูมินนีโซตา เป็นหลักในการดำเนินการสร้าง ซึ่งสร้างโดยวิธีประมาณค่าแบบรวมตามวิธีของสปีเคอร์ท ในการดำเนินการสร้างได้ทำการรวบรวมข้อความครั้งแรก 308 ข้อความ นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 1,048 คน เป็นครูสอนประจำในโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล ตั้งแต่ชั้น ป.1-มศ.5 ในเขตกรุงเทพมหานคร ทำการทดลอง 3 ครั้ง เพื่อคัดเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้เป็นมาตราที่ค้นคิดฉบับสุดท้าย 100 ข้อ ซึ่งเมื่อนำข้อความเหล่านั้นไปทดลองในชั้นสุดท้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 408 คน ปรากฏว่าข้อความในมาตราที่ค้นคิดฉบับสุดท้ายนั้น มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งคำนวณจากค่าที่อยู่ระหว่าง 2.60-11.07 ซึ่งแต่ละข้อจำแนกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าความเที่ยง (Reliability) คำนวณโดยวิธีแบ่งครึ่งข้อ ข้อคือ เป็น 0.897 ในการหาความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ได้ใช้วิธีการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่รู้จักขณะ ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครูที่มีค้นคิดที่ดีต่อนักเรียน สูงกว่ากลุ่มที่มีค้นคิดไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญ การเปรียบเทียบที่ค้นคิดของครูต่อนักเรียนโดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนปรากฏว่าทั้งระหว่าง เพศและระดับชั้นที่ครูสอนมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การศึกษาที่ค้นคิดของครูต่อนักเรียน

วอนด์ท (Wandt 1952:113-122) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับที่ค้นคิดของครูต่อนักเรียนโดยมีจุดประสงค์หลายประการ ประการหนึ่งคือต้องการศึกษาเปรียบเทียบที่ค้นคิดของครูต่อนักเรียนระหว่างครูประถมศึกษาและครูมัธยมศึกษา โดยใช้มาตราวัดที่ค้นคิดของครูต่อนักเรียนที่เขาสร้างขึ้น ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 240 คน ลุ่มแยกประเภท

ตามประสบการณ์และระดับชั้นที่ทำการสอน ผลการวิจัยพบว่าครูที่สอนชั้นประถมมีทัศนคติ
ต่อนักเรียนดีกว่าครูที่สอนชั้นมัธยม ครูที่สอนชั้นมัธยมมีทัศนคติต่อนักเรียนคล้ายคลึงกันมากกว่า
ครูที่สอน ชั้นมัธยม และประสบการณ์ที่แตกต่างกันของครูไม่ทำให้ทัศนคติที่มีต่อนักเรียนแตก
ต่างกัน จุดประสงค์อีกประการหนึ่งคือต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำพูดและพฤติกรรม
อันเนื่องมาจากทัศนคติที่มีต่อนักเรียน ที่ครูประจำชั้นแสดงออก ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติ
ของครูประจำชั้นที่มีต่อนักเรียนซึ่งแสดงออกเป็นคำพูด สัมพันธ์กับที่แสดงออกทางพฤติกรรม
อย่างเห็นได้ชัด

เคียร์นีย์ และร็อคชิโอ (Kearney&Rocchio 1955:358-360) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ
ทัศนคติของครูต่อนักเรียนระหว่างครูที่ทำการสอนทุกวิชากับครูที่สอนเฉพาะวิชา โดยใช้แบบ
วัดทัศนคติครูของมินนีโซตา กลุ่มตัวอย่างคือครูระดับประถมศึกษาที่สอนทุกวิชาจำนวน 587
คน และครูที่สอนเฉพาะวิชาจำนวน 52 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่สอนนักเรียนทุกวิชา
สัมพันธ์ภาพต่อเด็กในทุก ๆ ด้านดีกว่าครูที่สอนเฉพาะวิชา โดยครูที่สอนเฉพาะวิชาจะสนใจ
เฉพาะผลการสอนของวิชาที่ตนรับผิดชอบอยู่ ไม่สนใจพัฒนาการและบุคลิกภาพของเด็ก

เคียร์นีย์และร็อคชิโอ ได้ทำการศึกษาต่อไปอีก โดยทำการตรวจสอบความสัมพันธ์
ระหว่างคะแนนจากแบบวัดทัศนคติครูของมินนีโซตา กับประเภทของสถาบันฝึกหัดครูที่ได้รับการ
การศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือครูจำนวน 291 คน จากสถาบันฝึกหัดครู 3 แห่ง ผลการวิจัย
พบว่าสถาบันมีส่วนทำให้ทัศนคติของครูต่อนักเรียนแตกต่างกัน

ร็อคชิโอ และเคียร์นีย์ (Rocchio&Kearney 1955:77-78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ
ทัศนคติของครูต่อนักเรียนระหว่างครูที่มีสถานภาพต่างกันในด้านจำนวนปีที่ได้รับการ
ศึกษา วิชาครู อายุ และสถานภาพการสมรส โดยใช้แบบวัดทัศนคติครูของมินนีโซตา กลุ่ม
ตัวอย่างคือครูระดับประถมศึกษาที่ได้รับการศึกษาจากวิทยาลัยการศึกษามาแล้ว 2-4-5
ปี และมากกว่านี้ ผลการวิจัยพบว่าจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาทางวิชาครู อายุ และสถานภาพการ
สมรสไม่ทำให้ครูมีทัศนคติต่อนักเรียนแตกต่างกัน

ลีลส์ (Leeds 1956:333-335) ได้ศึกษาผลของทัศนคติของครูต่อนักเรียนที่มี
ต่อบุคลิกลักษณะ และการสร้างความเป็นกันเองกับเด็กนักเรียน โดยใช้แบบวัดทัศนคติ
ครูของมินนีโซตาคู่กับแบบทดสอบของกิลฟอร์ด (The Guilford Zimmerman

Temperament Survey) กลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนรัฐบาลจำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนมักมีบุคลิกลักษณะดี และสามารถสร้างความเป็นกันเองกับนักเรียนได้

มิทเซล บาฮินวิทซ์ และออเทรชเชอร์ (Mitzel, Bahinowitz and Ortreicher 1956:511-514) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของครูต่อนักเรียนระหว่างครูที่สามารถเข้ากับนักเรียนได้ และครูที่เข้ากับนักเรียนไม่ค่อยได้ โดยใช้แบบวัดทัศนคติครูของมินนิโซตา กลุ่มตัวอย่างคือครูในโรงเรียนชนบทกลางจำนวน 512 คน เขาได้ขอให้ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ ช่วยคัดเลือกครูดังกล่าวออกเป็น 2 กลุ่ม คือครูที่สามารถเข้ากับนักเรียนได้ กับครูที่เข้ากับนักเรียนไม่ค่อยได้ ได้ครูที่คัดเลือกแล้ว 2 กลุ่ม ๆ ละ 204 คน รวมเป็นครู 408 คน ผลการวิจัยพบว่าครูที่สามารถเข้ากับนักเรียนได้จะมีทัศนคติต่อนักเรียนดีกว่าครูที่ไม่สามารถเข้ากับนักเรียนได้

สไตน์ และฮาร์ดี (Stein & Hardy 1957:321-326) ได้ศึกษาทัศนคติของครูต่อนักเรียน จุดมุ่งหมายประการหนึ่งคือ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของครูต่อนักเรียนกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครู โดยใช้แบบวัดทัศนคติครูของมินนิโซตา เป็นแบบวัดทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครูต่อนักเรียนที่ตนไปฝึกสอน คู่กับการให้คะแนนของอาจารย์ที่สังเกตการสอน และใช้แบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครู (The Pupil Rating Scale) เป็นแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่ตนไปฝึกสอนนี้ ผลการวิจัยพบว่า ถ้าครูมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน นักเรียนก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อครูด้วย

เดย์ (Day 1959:57) ได้ศึกษาผลของทัศนคติของครูต่อนักเรียนที่มีต่อการสอนของครู โดยใช้แบบวัดทัศนคติครูของมินนิโซตา เป็นเครื่องมือวัดทัศนคติของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 135 คน ให้ครูใหญ่ให้คะแนนครู 135 คนนั้น ในมาตราส่วนประมาณค่าครูโดยครูใหญ่ (Principal Teacher Rating Scale) และให้ศึกษานิเทศก์ให้คะแนนครูเหล่านั้นในมาตราส่วนประมาณค่าของเบสสเตอร์ (Baseter Scale for Rating Teacher's personal Effectiveness) ได้รับคำตอบที่สมบูรณ์จากครูที่ถูกทดสอบ และการให้คะแนนของครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ 70 ชุด ผลการวิจัยพบว่า ผลการสอนของครูไม่ขึ้นอยู่กับทัศนคติของครูต่อนักเรียน

สแตนลีย์ (Standlee 1959:319-320) ได้ศึกษาผลของทัศนคติของครูต่อนักเรียน ที่ต้องการสอนของครู โดยใช้แบบวัดทัศนคติครูของมินนีโซตา วัดทัศนคติของครูต่อนักเรียน ของครูโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 880 คน ซึ่งเป็นครูที่ทำการสอนระหว่างปี 1956-1957 และได้รับปริญญาในปี 1954 ให้ครูใหญ่ประเมินผลการสอนของครู โดยส่งทางไปรษณีย์ ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีทัศนคติดีต่อนักเรียนได้รับการประเมินผลการสอนดีด้วย แสดงว่า ทัศนคติของครูต่อนักเรียนนั้นนอกจากจะใช้ในการคาดคะเนบรรยากาศภายในห้องเรียน แล้ว ยังอาจใช้เป็นเครื่องวัดผลการสอนของครูได้อีกด้วย

ริคซิโอ (Riccio 1960:101-103) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของ ครูต่อนักเรียนกับการมองเห็นคุณค่าของหลักวิชา เศรษฐกิจ ศิลป การเมือง และการค้าส่ง ของครู โดยใช้แบบวัดทัศนคติครูของมินนีโซตา กับแบบทดสอบความนิยม (The Study of Values) เขาได้ใช้เครื่องมือทั้ง 2 นี้กับนักเรียนที่เริ่มเรียนวิชาการศึกษา ณ มหาวิทยาลัย รัฐโอไฮโอ (Ohio State University) ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีทัศนคติดีต่อนักเรียนจะ มองเห็นคุณค่า 6 ประการนั้นได้ดีเช่นกัน

บริม (Brim 1966:441-445) ได้ทำการศึกษากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของครู ต่อนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการ เรียนของนิสิตฝึกสอนระดับ ปริญญาตรีที่มีต่อนิสิตฝึกสอนโดยใช้แบบวัดทัศนคติครูของมินนีโซตา กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาครู ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย เดนเวอร์ (University of Denver) ซึ่งกำลังศึกษา อยู่จำนวน 250 คน จากการทดสอบด้วยแบบวัดชุดเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างนี้ ทั้งในระยะ ต้นภาคเรียนและปลายภาคเรียน ซึ่งมีระยะต่างกัน 10 สัปดาห์ เมื่อนำผลมาเปรียบเทียบ กัน ปรากฏว่า นักศึกษาที่เรียนจบหลักสูตรมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนมากกว่าเมื่อตอนเริ่มเรียน

คอฟฟี (Coffee 1968 อ้างถึงใน วัฒนา พุ่มเล็ก 2512:14) ได้ทำการศึกษา เรื่ององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้น 7 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเมือง 1 โรงเรียน และในชนบท 2 โรงเรียน แล้ว แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มสูง เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียน และนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มต่ำ เป็นนักเรียนที่ไม่มีความสามารถในการเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียน มีความโน้มเอียงที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู

มัสส์ (Muss 1969:185-188) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลการเรียนการสอน ที่ต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของครูต่อนักเรียน โดยใช้แบบวัดทัศนคติครูของมินนีโซตา กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโทสาขาประถมศึกษาจำนวน 52 คน ได้ให้นักศึกษา ทำแบบวัดทัศนคติฉบับเดียวกัน 3 ช่วง คือก่อนเข้าเรียน ปลายปีการศึกษา และในขณะที่ ฝึกสอนไปได้ $4\frac{1}{2}$ เดือน ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของครูต่อนักเรียนเพิ่มขึ้นในระหว่างที่ ได้รับการศึกษาในวิทยาลัย กล่าวคือนักศึกษามีความอดทนและคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ แต่ทัศนคติกลับลดลงในขณะที่ฝึกงาน

มอร์เทนสัน (Mortenson 1972:5912-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบ ทัศนคติของครูต่อนักเรียน โดยใช้แบบวัดทัศนคติครูของมินนีโซตา กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียน ฝึกหัดครูปีสุดท้ายที่กำลังฝึกสอนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ที่เมืองโคสมีย์เบีย เซนต์หลุยส์ แคนซัสและมิสซูรี ให้นักเรียนตัวอย่างตอบแบบวัดทัศนคติทั้งก่อนและหลังฝึกสอน โดยให้อาจารย์ ฝึกหัดครู และครูพี่เลี้ยงตอบแบบสำรวจด้วย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนฝึกหัดครูมีแนวโน้มใน การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่างไปจากอาจารย์ฝึกหัดครู แต่มีแนวโน้มที่จะเหมือนครูพี่เลี้ยง นอกจากนี้ยังพบว่าภายหลังการฝึกสอน นักเรียนฝึกหัดครูมีทัศนคติต่อนักเรียนลดลง

กอร์ดอน (Gordon 1974:1541-A) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของประสบการณ์ การสอนระยะแรกที่มีต่อทัศนคติของครูต่อนักเรียน โดยใช้แบบวัดทัศนคติครูของมินนีโซตา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนฝึกหัดครู จำนวน 27 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 9 คน และกลุ่มควบคุม 9 คน กลุ่มทดลองกลุ่มแรก จะเรียนภาคบรรยาย 7 สัปดาห์ แล้ว จึงออกฝึกสอนเป็นเวลา 7 สัปดาห์ กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 ออกฝึกสอนก่อนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ แล้วจึงเข้ารับฟังคำบรรยายอีก 7 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนตามโปรแกรมปกติ ให้นักเรียนตัวอย่างทำแบบวัดทัศนคติในสัปดาห์แรก และเมื่อจบโปรแกรมการเรียนคืออีก 14 สัปดาห์ต่อมา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนฝึกหัดครูทั้ง 3 กลุ่มมีทัศนคติต่อนักเรียนไม่แตกต่างกัน และพบอีกว่าทัศนคติในระยะก่อนและหลังการฝึกสอนไม่แตกต่างกันอีกด้วย

คิตต์ (Kidd 1977:6157-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติและมโนทัศน์ เกี่ยวกับโรงเรียนขนาดกลาง (Concept of Middle School) โดยใช้แบบวัดทัศนคติ ครูของมินนีโซตา กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (Junior

High School) และโรงเรียนขนาดกลาง (Middle School) ในรัฐหลุยเซียนา จำนวน 77 คน และ 65 คนตามลำดับ ในการศึกษาที่ค้นคว้าได้ดูอายุ จำนวนปีที่ทำการสอน เพศ และระดับการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทที่ค้นคว้าไม่ได้ ต่อนักเรียน สิ่งที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของครูต่อนักเรียนคือ จำนวนปีที่สอน เพศ และระดับ การศึกษา ส่วนอายุนั้นไม่มีผลต่อทัศนคติของครูต่อนักเรียน

สถาวรระหว่างอาชีพสำหรับการค้นคว้า เรื่อง เด็กได้กำหนดโครงการวิจัยเพื่อศึกษา เกี่ยวกับอิทธิพลของสังคมไทยต่อพัฒนาการของเด็กไทย ในส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยนี้ อ่ำไพ อินฟ้าแสง (2503) เป็นผู้ดำเนินการวิจัยเรื่องความกลัวของเด็กไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในหมู่บ้าน 3 แห่ง จำนวน 135 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้ วิธีสัมภาษณ์โดยตลอด ผลการวิจัยพบว่าสิ่งที่เด็กกลัวมากที่สุดขณะอยู่ที่โรงเรียนคือครู ซึ่ง ผลที่พบ เช่นนี้ตรงกับผลการค้นคว้าของ ม.จ.หญิงประภาพันธุ์ ภาณุพันธ์ (ม.จ.หญิงประภาพันธุ์ ภาณุพันธ์ : อ้างถึงใน อ่ำไพ อินฟ้าแสง 2503 : 14) ซึ่งพบว่าเด็กไทยในโรงเรียน ประถมสาริต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร กลัวครูมากที่สุดในโรงเรียน เช่นเดียวกัน ในการสรุปผลและอภิปราย ได้กล่าวว่าถ้าเด็กกลัวครูรุนแรงมากเกินไปก็ย่อมเป็นอุปสรรค ต่อการเรียนรู้ และเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาทางบุคลิกภาพเป็นอันมาก

มัธยมา ปิยะมาตา (2511) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูในจังหวัดกรุง เทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าครูหญิงและครูชายมีความเมตตากรุณา การให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน การให้ความอุปการะแก่นักเรียน และความสัมพันธ์กับนักเรียนแตกต่างกัน แต่คุณลักษณะ การส่งเสริมกำลังใจ ความมีเหตุผล และความยุติธรรมของครูชายและครูหญิงไม่แตกต่างกัน ครูที่มีวุฒิปริญญา มีคุณลักษณะด้านความเมตตากรุณา การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนสูงกว่าครูที่มีวุฒิประกาศนียบัตร ครูที่มีอายุ 51-60 ปี มีลักษณะในด้านยุติธรรมและสัมพันธ์ภาพ กับนักเรียนดีกว่าครูที่มีอายุ 20-50 ปี ครูที่มีระยะเวลาสอนไม่เท่ากัน จะมีคุณลักษณะ ในด้านส่งเสริมให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยนักเรียนไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่มีอายุการสอน ระหว่าง 21-30 ปี มีคุณลักษณะในด้านความมีเหตุผล ความเป็นประชาธิปไตย ความ ยุติธรรม ดีกว่าครูที่มีอายุการสอนตั้งแต่ 1-20 ปี

วิรัช วรรณรัตน์ (2518) ได้ศึกษาคุณลักษณะบางประการของครูประจำการ กับ นักเรียนครู ผลการวิจัยพบว่าเพศและวุฒิของครู ไม่ทำให้ครูมีสัมพันธ์ภาพกับนักเรียนแตก-

ต่างกัน

ถนนม โภททอง (2519) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของครูที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนในเขตศึกษา 5 โดยใช้เครื่องมือวัดทัศนคติของครูต่อนักเรียนที่สร้างขึ้นเอง แบบวัดนี้พิจารณาทัศนคติของครูต่อนักเรียนสี่ด้านคือ ด้านการเรียนของนักเรียน ด้านวินัยและความประพฤติของนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในเขตศึกษา 5 รวม 480 คน ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติด้านการเรียนของนักเรียนกับด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ครูมีทัศนคติต่อนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายดีกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น แต่ทัศนคติด้านอื่นไม่พบความแตกต่าง การเปรียบเทียบทัศนคติของครูต่อนักเรียนระหว่างทัศนคติทั้งสองด้านพบว่า ครูมีทัศนคติต่อนักเรียนในแต่ละด้านแตกต่างกัน สำหรับการเปรียบเทียบทัศนคติระหว่างครูที่มีลักษณะภาพต่างกัน พบว่าครูที่สอนในระดับชั้นต่างกัน มีทัศนคติต่อนักเรียนไม่แตกต่างกัน ครูชายมีทัศนคติดีกว่าครูหญิงในด้านการเรียนและด้านวินัยความประพฤติของนักเรียน ครูที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อนักเรียนต่างกันในด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ครูที่มีอายุราชการต่างกันมีทัศนคติต่อนักเรียนต่างกันในการเรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ครูที่มีวุฒิต่างกัน มีทัศนคติต่อนักเรียนไม่แตกต่างกันในทุกด้าน และครูที่สอนในชนบทมีทัศนคติต่อนักเรียนดีกว่าครูที่สอนในเมืองในด้านวินัยและความประพฤติ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2523) ได้วิจัยเรื่ององค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนมัธยมที่ลุ่มมาจากทั่วประเทศ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่มีอำนาจทำนายสูงสุดคือความเห็นของครูประจำชั้น เกี่ยวกับความสามารถทางวิชาการของนักเรียน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด จะพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของครูต่อนักเรียนนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อทัศนคติของครู ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิสภาพการณั้ลัสมรส ระดับชั้นที่ทำการสอน อายุการล่อน ประเภทของโรงเรียน ประเภทของครูซึ่งจำแนกออกเป็นครูประจำชั้น ครูที่ล่อนเฉพาะวิชาและครูที่ล่อนทุกวิชา สถาบันการศึกษาของครู โปรแกรมการเรียนของนักเรียนฝึกหัดครู ประสบการณ์จากการฝึกล่อน จำนวนปีที่ได้

รับการศึกษาในสถาบันครู ผลการวิจัยพบว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งการวิจัยในประเทศ และต่างประเทศ

นอกจากการวิจัยดังกล่าว พบว่ามีการ วิจัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ ของครูต่อนัก เรียนกับตัวแปรอื่น เช่นทัศนคติของนักเรียนต่อครู บุคลิกลักษณะของครู ความ เป็นกันเอง และความล่ามารถในการ เข้ากับนักเรียนของครู

สำหรับงานวิจัย เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของครูต่อนัก เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนที่ศึกษากันในประเทศไทยนั้น เป็นการศึกษาทัศนคติของครูประจำชั้นที่มีต่อนัก เรียนซึ่งได้ผลการ วิจัยต่าง ๆ กัน ยังไม่อาจสรุปเป็นหลักเกณฑ์ได้ว่า ทัศนคติของครูประจำชั้นสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน และงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของครู เฉพาะวิชาหรือของครู ศึกษาคำาสตร์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชา เฉพาะหรือวิชา ศึกษาคำาสตร์นั้นยัง ไม่มีผู้ใดทำไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย